

Zeitschrift:	Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum
Herausgeber:	Litteris Conradi Orellii et Soc.
Band:	- (1752)
Heft:	27
Artikel:	Ioh. Georgii Altmanni exercitatio philologica in quaestionem, an Apostolus Paulus Ephesi cum bestiis pugnaverit?
Autor:	Altmannus, J. Georgius
DOI:	https://doi.org/10.5169/seals-394725

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 21.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

JOH. GEORGII ALTMANNI
EXERCITATIO PHILOLOGICA

In Quæstionem,

An Apostolus Paulus Ephesi cum Bestiis
pugnaverit?

*Ad illustranda Loca 1. Cor. XV. 32. 2. Cor. I. 9.
& 2. Tim. IV. 17.*

ARGUMENTUM.

§. I. **Q**Uæstio proponitur. §. 2. Prima Interpretum sententia, quæ statuit per bestias homines malos & feroce esse intelligendos describitur & rejicitur. §. 3. Secunda sententia, qua statuitur Paulum revera cum bestiis pugnasse exhibetur. §. 4. Eadem hæc sententia examini subjicitur & confutatur. §. 5. Tertia sententia, qua statuitur, hostes Pauli equidem id cogitasse & egisse ut ad pugnam cum bestiis damnaretur, sed Deo providente irrito consilio, describitur. §. 6. Difficultates contra hanc interpretationem afferuntur. §. 7. Deylingii difficultates proponuntur & expenduntur. §. 8. Difficultates Deylingii & Pearsonii ulterius discutiuntur, & ad illas respondetur. §. 9. Ad quæstionem de jure Civitatis Apostoli respondeatur. §. 10. Sensus loci 2. Cor. I. 9. exponitur. §. 11. Locus 1. Tim. IV. 17. producitur, variæ sententiæ proponuntur. Per Leonem, à quo liberatus fuit Paulus, non Neronem, sed bestiam, cui proponendus fuerat Apostolus intelligendam statuitur. §. 12. Brevis Applicatio subjungitur.

§. I.

Vetus est quæstio, & ad hunc usque diem doctorum virorum agitata disquisitionibus, quo sensu intelligenda sint verba Pauli 1. Cor. 15. 32. Ἐις κατὰ ἀνθρώπου ἐθνοιωμαχησα
ἐν Ἐφέσω, si quantum in hominibus situm erat, ad.
versus bestias pugnavi Ephesi, & 2. Cor. 1. 9. Τὸ
ἀπόγριμα τῷ θανάτῳ ἰσχύκαμεν, decretum mortis ha.
bavimus. Tres occurunt interpretationes, inter se
diversæ.

Prima illorum est, qui statuunt, metaphoricam
esse Pauli locutionem, illumque malos homines
pro bestiis accepisse. Altera contendit, Paulum
omnino cum bestiis decertasse. Tertia verba Apo.
stoli equidem ad literam intelligit, sed malum
hominum propositum, Deo benigne providente,
fuisse impeditum affirmat. Quid jam de unaqua.
que habendum sit, brevi disquisitione inquiren.
dum est.

§. II.

Primam sententiam defendunt Veteres & poste.
rioris ætatis plurimi Viri docti, ingenio & doctri.
na incliti, Heinsius, Witsius aliquè. Verum equi.
dem, quod non sit insolitum Scriptoribus sacris
& profanis malos, multisque criminibus onustos
homines bestias vocare, ut id pluribus exemplis Henr.
Majus, fil. Observat. Sacr. Lib. 1. p. 78. &c. docet
Damus hoc, & utraque largimur manu, exempla
frequentissime occurrere apud Scriptores optimæ
notæ, nec non apud ipsum Demosthenem, ubi
vitiosi & perdit homines cum omnis generis be.
stiis comparantur; sed hæc nondum probant,

E e s Paulum

Paulum hoc loco de hominibus scelestis potius
suisse locutum, quam de bestiis, cum quibus
sæpe hominibus ad infastam pugnam damna-
tis, decertandum fuerat, nec locus produ-
citur, quo probetur, disceptationem aut cer-
tamen, cum teterimæ indolis hominibus Θη-
ριομαχιæ suisse vocatum: potior autem ratio
hæc est, quod huic sententiæ accedere non possi-
mus, quia monente ad hunc locum Pareo, à lite-
rali significatione recedendum non est, ubi natu-
ralis commode adhiberi potest. Res est etiam
omnibus interpretibus satis nota & cognita, à sen-
tu Grammatico & reali nunquam in Scripturæ in-
terpretatione esse recedendum, nisi clarum & ma-
nifestum sit, quod nos loci alicujus sensus & me-
lior interpretatio ad allegoricum vel metaphori-
cum ducat.

§. III.

Aliam sententiam propugnavit Vir de bonis
literis optime meritus, haud ita pridem nobis
ereptus Jacobus Elsnerus, Observat. in N. T. Tom.
II. p. 131. cuius verba damus. „ Plerosque in-
„ terpretes recentiores maxime in eam sententiam
„ ingredi video, hanc Pauli Θηριομαχιæ non
„ de pugna cum bestiis, sed immanibus homini-
„ bus Ephesiis (Actor. XIX.) exponendam esse,
„ hoc potissimum argumento inducti, quod Lu-
„ cas in Actis nullam rei tam memorabilis men-
„ tionem injecerit; tamen fortiora sunt, quæ
„ pro alia sententia, hæc ad literam esse intelli-
„ genda militant; & primo Apostolus tantam
„ suisse Θηριομαχιæ significat, quam sustinere
„ non

„ non potuisset, nisi animum addidisset vitæ in
 „ resurrectione accipiendæ spes & fiducia, itaque
 „ gravior fuit, quam dimicatio cum violentis
 „ hominibus, qualis ei cottidie fere erat subeun-
 „ da, quamque gravissimam subierat Hierofo-
 „ lymis, ubi à Judæis pæne disceptus fuisset.
 „ Actor. 23. 10. Deinde omnino cùm bestiis
 „ aliquando pugnasse videtur, ut patet ex ejus
 „ verbis 1. Cor. 4. 9. cum ait, *arbitror enim,*
 „ *quod Deus nos ultimos Apostolos spectandos exhibuerit,* tanquam morti addicatos, quia theatrum
 „ facti sumus mundo, angelis, & hominibus,
 „ quod Apostolus Ephesi factum docet. De-
 „ nique in silentio Lucæ nihil præsidii invenit
 „ contraria sententia, cum Lucas omnia pericu-
 „ la non enumeraverit & Paulus ipse plura me-
 „ moret, 2. Cor. 11. 25. & in Actis 19. 10.
 „ Biennium exegisse Ephesi dicitur, ecquis autem
 „ credat, tanto temporis spatio non plura gesta
 „ fuisse, commentariis dignissima? Imò ipsa illa
 „ cum pessimis hominibus contentio non ab illo
 „ recensetur, quæ contigit cum Demetrio, quia
 „ serius contigit, post epistolam scriptam, anno
 „ LVII. ut ostendit Pearsonius in Annalibus Paulinis
 „ & Millius. Ita re vera cùm bestiis pugnavit Pau-
 „ lus, atque ex eo mortis periculo divino bene-
 „ ficio liberatus fuit, ἐκ τῆς Θανάτου τέττα, ex hoc
 „ mortis genere. 2. Cor. 1. 8. 9. sic ut bestia im-
 „ missa aut occisa ab Apostolo, aut impedita fue-
 „ rit divinitus, quominus in Paulum impetum
 „ faceret, ut Leones Dan. 6. 23. &c. “ In hanc
 „ sententiam abeunt plures, nec ejus auctor haben-
 „ dus est Elsnerus, cum jam beatus Lutherus affum-
 „ serit, Paulum cùm bestiis decertare coactum fuisse,
 „ quam

quam eandem sententiam etiam suam fecit *Lighth-*
footus Hor. Hebr. in I. ad Cor. cap. 15. 32. Oper.
 Tom. II. pag. m. 923. In hoc verò differt Vir
 doctus, quod putet, hoc certamen evenisse non
 eo tempore, quo tumultus Ephesinus à Demetrio
 fuit concitatus, quam difficultatem jam mittimus.

§. IV.

Hanc viri doctissimi sententiam equidem ea
 parte assumimus, qua statuit verba Apostoli ad
 Literam & non metaphoricè esse accipienda: quod
 autem Paulus horrendam illam pugnam publicè
 sustinuerit, nobis neutiquam videtur verosimile,
 cuius rei rationes obveniunt non levis ponderis:
 Illa quidem, quod talis Συγιωμαχία nusquam nec
 a Luca, nec ab ipso Paulo recenseatur, non exi-
 gui ponderis esse videtur: illa autem quod ipse
 Vir divinus dicat, se κατὰ ἄνθρωπον tantum pu-
 gnasse, & decretum mortis, quod autem à cœle-
 sti manu irritum factum est, habuisse disertè refe-
 rat, nos movet, quominus Viro doctissimo ac-
 cedamus. Dicendum ideo, Pauli inimicos rem
 equidem eò deduxisse, ut inimici decreverint eum
 cum bestiis ad pugnam ablegare, sed propositi
 executionem rescissam fuisse. Majus adhuc, quo-
 minus Elsneri accedamus sententiæ, pondus affert
 Pauli liberatio, qui enim feris ad certamen re-
 linquebantur, vivi ex amphitheatro non dimitte-
 bantur, sed ad mortem damnati, per tantum tem-
 poris spatium depugnabant, usque dum certa
 morte occumberent. Probe enim notandum,
 quod tria apud veteres fuerint bestiariorum gene-
 ra, ut res in vulgus nota; Primum ex illis con-
 itabat

stabat hominibus, qui vitam & sanguinem suum venalem habebant, & pro certa argenti summa in arenam descendebant, atque his omnino una vel altera bestia confecta, missio dabatur. Secundum illorum erat, qui ob crimina ad pugnam cum bestiis damnati erant, ut cum iis armati decertarent, & his raro admodum dabatur venia, quia ad mortem erant destinati. Tertium hominibus nequissimis erat destinatum, & hi inermes potissimum feris dilacerandi objiciebantur. Ex his facile conficitur quod de secundo θυρωμαχιæ genere sermo sit, atque ad hoc Christianos frequentissime condemnatos fuisse, nobis Ecclesiæ annales referunt, & probatione non indiget.

§. V.

Tertiam ideò nostram facimus sententiam, qua ponitur Paulum equidem impio inimicorum proposito feris ad pugnam proponendum fuisse, sed virum divinum propitiâ Dei manu, quæ Apostolum in emolumentum Ecclesiæ ulterius superstitem voluit, fuisse liberatum, & huic sententiae accedit *Hammondus* in Notis N. T. ad hunc locum.
 „ Exemplum damnationis ad certamen cum bestiis habemus in hac eadem Asia, & quidem primis illis Religionis Christianæ temporibus, ex epistola Ecclesiæ Smyrnensis, de martyrio Polycarpi, ubi narratur plebem flagitasse ab Asiarcha ut emitteret Leonem in Polycarpum. Jam autem Paulum damnatum fuisse ad id superplenum, aut saltem plebem eum depoposcisse ad eas poenas, liquere potest. 1. Ex disertis ejus verbis, 2. Cor. I. 9. *Ipsi apud nos decre-*
tum

„ *tum mortis habuimus*, à qua tamen Deus eum
 „ liberavit, ut subjicit. 2. Ex phrasí *κατ' ἀνθρώπον*
 „ *secundum hominem*, hoc est, *ὅσον τὸ εἰς αὐτῷ*.
 „ πάς, quantum ad homines pertinebat, ait Theophylac-
 „ *laetus*; quod respondet locutioni *ἐν αὐτοῖς* apud
 „ nos ipsos, quæ in 2. ad Corinthios occurrit.
 „ Homines rem decreverant, sed Deus eum eri-
 „ puit periculo, quod exprimit Paulus resurrec-
 „ tione mortuorum, & liberatione ex illa morte
 „ v. 10. Eodem sensu occurrit *κατίδηνας κατ' αν-*
 „ *θρώπας*. 1. Petr. 4. 5. & *τὸ κατ' ἐμέ*. Rom.
 „ 1. 15. *quoad mibi licuit*. 3. Ex historia quæ nar-
 „ ratur Actor. 19. ubi versu 29. dicuntur Ephesii,
 „ cum tota urbs tumultuaretur, consentientes in
 „ theatrum confluxisse, in quo cruenta ejusmodi
 „ spectacula exhiberi solebant, atque eo traxisse
 „ *Cajum & Aristarchum*, Pauli comites, quo etiam
 „ Paulus abductus fuisset, si in eorum manus in-
 „ cidisset, aut si passi essent Christiani, illum ad
 „ eos prodire, v. 30. Cum verò Asiarchæ qui-
 „ dam Paulum, non sine singulari providentia
 „ divina, nonnulla benevolentia prosequerentur,
 „ v. 31. miserunt ad eum qui monerent, se ei
 „ auctores esse, ut domi se contineret, cum plebs
 „ decrevisset eum, si eo se conferret, *Ὥηριομαχία*
 „ exponere. “

§. VI.

Haberet forsan hæc sententia consensum pro-
 pemodum universalem, nisi obstante rationes,
 quæ illam quibusdam viris doctis minus proba-
 bilem reddunt. Potissima est, quam etiam vehe-
 menter urget *Deylingius*, Observat. Sacr. Tom. I.
 Exercit.

Exercit. 63. p. 342. quod hæc prima ad Corinthios Epistola scripta fuerit antequam Demetrius tumultum suscitaverat, atque in hanc sententiam secedit etiam Job. Pearsonius in Annalib. Paulinis pag. 15. qui putat, Epistolam Pauli ad Corinthios suisse exaratam; ante tumultum à Demetrio suscitatum. Secat ideo Pearsonius tempus commemorationis Paulinæ in duas partes, unam quidem antequam scripserat Epistolam, alteram autem post exaratas ad Corinthios literas. Ad difficultates quæ Hammondi sententiæ opponuntur Vir doctiss. nihil respondet, illas tamen ipsi plane suisse incognitas probabile non est; potius ideo credendum, ipsum suisse persuasum objectiones illas tam levis esse momenti, ut illarum responsioni facile potuerit supersedere. Quid autem ad hæc responderi debeat, quæ à Deylingio & Pearsonio adducuntur, breviter examinandum est, ut hæc nostra sententia ab illis liberetur objectionibus, quæ illam incertam facere videntur.

§. VII.

Primò quidem Rever. Deylingii sententiam examinandam esse existimo, qui loc. cit. hæc habet.
 „ Ego quidem in eam ducebar opinionem, Paulum cum bestiis quidem non pugnasse, nec actu ipsis objectum suisse, attamen pro bestiario, tumultu Ephesi excitato, habitum & à furente populo condemnatum, dignumque vi-
 „ sum suisse, qui feris objiceretur, & huc perti-
 „ nere suspicabar historiam quæ descripta est Act.
 „ 19. 24. sed paulo post re accuratius expensa,
 „ deprehendi hanc explicationem temporum ra-
 „ tioni

„ tioni adversari, nam prior ad Corinthios Epis-
 „ tola ante factam à Demetrio seditionem scrip-
 „ ta ad eosque perlata fuit, id quod exinde ma-
 „ nifesto apparet, quia Paulus eam conscripsit non
 „ Philippis, uti subscriptio Græca & Syriaca ha-
 „ bent, sed Ephesi, ut habet interpres Arabs.
 „ Hoc ipse Apostolus innuit, cum I. Cor. 16. 8.
 „ ait; permaneb⁹ Ephesi, usque ad Pentecosten. Fuit
 „ igitur tum Ephesi cum hæc scribebat, ubi per-
 „ manere adhuc vult, usque ad Judæorum Pen-
 „ tecosten, quomodo Chrysostomus, Theophy-
 „ lactus, & Oecumenius rectè observarunt, cum
 „ ajunt Apostolum certiores facere Corinthios, ubi de-
 „ gat, & quamdiu ibi commoraturus sit. “ Hæc
 viri doctissimi verba magnam equidem veritatis
 formam secum ferunt, interim tantam probatio-
 nis vim neutiquam habent, quantam habere uti-
 que deberent, ad probandum primam Pauli Epi-
 stolam ad Corinthios ante tumultum Ephesinum
 scriptam fuisse: Hoc equidem concedimus & utra-
 que manu largimur, subscriptiones Epistolarum
 Pauli non esse genuinas, quod dudum probatum
 à Glassio Philolog. Sacr. Lib. I. Tract. 4. Sect. 4.
 p. m. 344. ut & Pritio ejusque commentatore Hof-
 manno & Kappio Introd. in N. T. p. 322. sed nul-
 lum inde peti potest argumentum, Paulum pri-
 mam ad Corinthios Epistolam suam, dum Phi-
 lippis commoraretur, non exarasse, dabimus ideo
 illam scriptam esse Ephesi, quod etiam est pro-
 babile, quia citius & facilius literæ Epheso Corin-
 thum, quàm Philippis mitti potuerunt, sed quid
 tum? Exinde tamen non sequitur Epistolam hanc
 ante turbas à Demetrio commotam scriptam fuisse,
 imo mihi potius exinde argumentum petendum
 esse

esse videtur, quod ad finem commorationis suæ, peractis & sedatis Demetrii clamoribus, posteriora demum primæ ad Corinthios Epistolæ capita fuerint literis consignata, cum enim Paulus docendo & Ecclesiam plantando apud Ephesios fuerit occupatissimus, res est admodum probabilis, quod per commoda intervalla hanc epistolam satis longam delineaverit, in quam mentem etiam dudum non sine ratione secedebat vir doctissimus *Joh. Pearsonius*. Res est præterea satis nota, quanto pere hactenus viri eruditissimi de tempore scriptarum Pauli Epistolarum inter se differant, quod accurate in tabellis exhibuit *Justus Wesselus Rumpaus* Comment. Crit. ad Libros N. T. pag. 121. & sequentib. Sunt autem ex altera parte etiam rationes, quæ suadent primam ad Corinthios, [ut vult communis subscriptio in Codicibus fere omnibus] Philippis fuisse scriptam, & ratio quæ nobis videtur omnium optima, peti potest ex eo, quod Paulus 1. Cor. 16. 5. ad Corinthios scribit, *ego ad vos veniam ubi Macedoniam peragravero, si jam eο tempore, quo hæc vir sanctissimus scripsit, Ephesi habitasset, vix videtur per tam longas ambages ad Corinthios abitum fuisse per Macedoniaν, cum brevi & facili transfretatione per mare Αgæum Epheso Corinthum petere potuisset: cum autem Philippi fuerit urbs Macedoniae, commodum erat Paulo ex hac urbe visitare loca reliqua hujus provinciæ & iis perlustratis per Thessaliam & superiorem Achaiæ partem invenire Ecclesiam Corinthiacam.* *Deylingius* putat se sententiæ suæ præsidium invenisse ex eo, quod Apostolus dicit, *se mansurum Ephesi usque ad diem Pentecostes*. Videtur, quod ex his aliquo modo col-

ligi possit, Paulum Epistolam apud Ephesios scripsisse, sed quis inde potest elicere, contigisse illud ante tumultum? Quis nobis explicabit, quantum tempus effluxerit inter diem absolutæ Epistolæ & festum Pentecostes? Hæc brevibus adducta sunt eo fine, ut lectori constet, quam incertum sit, quo in loco & quo tempore Apostolus primam ad Ecclesiam Corinthiacam Epistolam suam scripserit.

§. VIII.

Ergo tota quæstio quæ jam agitatur, ea est, quam modo proposuimus, quo tempore Paulus primam ad Corinthios Epistolam literis consignaverit; locus ubi scripserit, quantum video, non valde discutiendus est. Pearsonius illam apud Ephesios ante turbas à Demetrio susceptas scriptam & missam fuisse afferit, sed paucos dies ex quo missa fuerat epistola & inter tumulum Demetrii intercessisse existimat; ita enim ordinem gestorum Apostoli apud Ecclesiam Ephesinam describit ad annum æræ Vulgaris LVII. *Paulus differit in Schola Tyranni, Paulus subsistit in Asia, unde præmisit Timotheum cum Erasto in Macedoniam; Apollos cum aliis fratribus Corinthon venit ad Paulum, per quos Corinthii miserunt Epistolam; Scribit primam ad Corinthias Epistolam cum Sostene, respondens Epistolæ Corinthiorum; Scribit Epistolam ad Galatas, per Demetrium Epheso pellitur, Asiam relinquens postquam per triennium ferme totum ibi laborasset.* Dabimus ergo Pearsonio & Deylingio, Ephesi consignatam esse primam ad Corinthios epistolam; sed statim post finitas

tur-

turbas, quæ ultra sex dies non durarunt, ut ex Lucæ descriptione colligimus, nihil enim certi objici potest, quod hanc nostram assertionem turbet. Ponamus autem, verba Pauli, 1. Cor. 15. 32. *adversus bestias pugnavi Ephesi*, de malis tantum & Paulo infensis hominibus intelligenda esse, quis dixerit alios per totum tempus, quo Paulus apud Ephesios commoratus fuit, homines bestiarum more furentes inveniri, nisi Demetrium & asseclas ejus; Hinc semper eo redeundum erit, Paulum aut veram θηριομαχίαν, aut Demetrium bestiarum more in Paulum ferociter insurgentem, intelligi voluisse. Bis apud Ephesios Evangelium prædicavit Paulus, ut aperte colligimus ex Actis, prima vice cum ad hanc urbem accederet Act. 18. 19. altera vice Act. 19. 1. sed nusquam legimus, quod aliquam contradictionem aut persecutionem passus fuerit, quam in fine commemorationis, quæ Demetrio auctore suscitabatur: hæc cum certa sint, semper eo recurendum erit, Paulum hoc loco, quem illustrandum selegimus, aut de θηριομαχίᾳ reali aut allegorica loqui, quæ una eadem est pugna & idem vitæ periculum. In eo convenienter interpretes omnes, quod Paulus alludat ad ea quæ ipsi apud Ephesios contigerunt, nihil ergo refert, an de reali vel allegorica θηριομαχίᾳ fuerit locutus, quia eadem semper difficultates, cum tempus idem apud utramque, & ideo difficultatem nullam evitant, qui allegorice locutum fuisse Apostolum existimant, probandum ergo illis nobiscum, totam primam ad Corinthios Epistolam scriptam esse post turbas Ephesinas; præferimus ob hanc etiam rationem sensum literalem allegorico: ex

his jam iterum concludimus sensum verborum Apostoli hunc esse, Demetrium cum affeclis id omni conatu & fervore, & quantum in ipsis situm erat egisse, ut vir sanctissimus in amphitheatro ad mortem usque cum bestiis pugnaret, sed Deum mala illorum consilia irrita fecisse.

§. IX.

Ne autem quis nos oblivionis aut negligentiae accuset, brevibus adhuc significatio vocis *κατὰ ἀνθρωπον*, indaganda & exponenda erit, idque eo magis faciendum nobis incumbit, cum diversissimae significationes à quibusdam interpretibus, quæ à vero & rationali sensu longe recedunt, his vocibus tribuantur. Nostrum non est verba longa & ad nihil conducentia describere: omnes autem variantes opiniones collegit Job. Kindlerus Dissert. de Pauli *Σημιουμ*. Tom. II. Thes. Philolog. Menthenii p. 577. & post eum Severin. *Lintrupius* Tom. II. Thesaur. Philolog. Ikenii p. 856. ad quos avidum lectorem remittimus. Ex omnibus autem diversis explicationibus nulla est, quæ mentem Pauli clarius tradat, & simplici vocum interpretationi, ut apud Scriptores S. & profanos sapientius occurrit, melius respondeat, nisi ea quam dedit Hammondus. Paulus eadem hac scribendi ratione utitur Rom. I. 15. τὸ κατ' ἐμὲ, quantum ad me, vel quantum in me situm est, ego sum promptus ad Evangelium prædicandum. Eodem sensu occurrit Ephes. 6. 21. ινα δε ἐιδίτε καὶ υμεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, τὶ πράσσω, ut autem sciatis ὅτι vos ea, quæ me spectant, quid faciam &c. Eandem autem has duas voculas hac ratione conjunctas significatio-

nem

nem etiam apud Scriptores profanos habere probavit Raphelius Observat. Sacr. ex *Herodoto* p. 411. ita enim hic Scriptor Lib. VII. p. 496. τὸ κατ' οὐμέας, τὰδε πάντα ὡπὸ Βαρβάροις νέμεται. Itaque quantum in vobis est, omnia hæc Barbaris possideantur. Et iterum Lib. V. p. 376. ὅπως τὸ κατ' οὐμέας ἔσαι ἐν Ιωνίᾳ ἐλευθέρη, ut quantum in nobis situm est, Jonia libera sit. Hæc adduxisse apud sanum lectorum sufficit, nec majori probatione opus habet nostra interpretatio.

§. X.

Nostrum jam non est ad quæstionem respondere, an Paulus quâ civis Romanus potuisset ad Θηριομαχίαν condemnari? Ad hanc respondent illi qui statuunt, quod revera cum bestiis depugnaverit, cum autem nostra sit sententia & assertio, Paulum non realiter cum feris pugnasse, sed Demetrium ejusque amicos aliosque cultus Dianaæ asseclas id egisse, ut Paulus ad pugnam cum bestiis condemnaretur, sed irrito molimine, nostrum non est hanc objectionem solvere: Afferimus tamen exempla prostare plurima, quæ docent tempore Cæsarum Legem Porciam, qua prohibitum erat, ne civis Romanus ad virgas vel mortem raperetur, saepius violatam fuisse, ut ipsius Pauli exemplo apud Lystrenses aliisque constat, hinc non unus tantum, sed plures Christiani, qui Jure Civitatis gaudebant, ad certamen cum bestiis damnati fuerunt, & inde justa lamentatio Eusebii Hist. Eccl. Lib. VII. cap. 11. quod Christiani contra omnia humanitatis & Civitatis Romanæ Jura ad crudelissimas mortis pænas rapiantur.

§. XI.

Spectavimus hactenus quisnam sit sensus verborum Pauli cum ait, *quod quantum in hominibus situm erat, depugnaverit Ephesi cum bestiis*, ulterius jam procedimus, ad indagandum sensum verborum Apostoli, cum ait, 2. Cor. 1. 9. *Sed ipsi apud nos decretum mortis habuimus, ne confideremus in nobis ipsis; sed in Deo resuscitante mortuos.* Dubium nullum est, quin Paulus in his ad easdem illas adversitates modo descripsit, quæ ipsi apud Ephesios contigerant, respexerit, nec illæ ærumnæ latebant Corinthios, quia propter proximitatem loci, tum etiam ex communione Ecclesiæ Ephesinæ cum Corinthisca, omnia innotescabant, quæ viro sanctissimo passim eveniebant; revocat ideò eis in mentem quæ jam in fine præcedentis Epistolæ ad eos perscriperat. Paulus fatetur, tam afflictam & ærumnosam suisse conditionem suam apud Ephesios, ut de vita plane desperaverit, cum ait se apud se ipsum habuisse ἀπόγριμα τῷ Θεῷ, sententiam mortis, & ita recte interpres, nec aliter Hesychius, in suo Lexico, ubi ἀπόγριμα reddit per κατάγριμα & φίλον condemnationem, sententiam. Sed plura ad hanc vocem J. Casp. Suicerus in Thesaur. Tom. I. pag. 455. Si jam mentem Pauli loquentis inspiciamus & paulò accuratius examinemus, videbimus, eum his verbis, *apud nos decretum mortis habuimus*, significare voluisse Corinthiis, atram tam ubique eum circumdedisse ærumnarum & hostium nubem ut pro temporis & loci circumstantia, sibi nihil quam certam & prætentissimam mortem potuerit promittere, & quod nulla plane spes ulla vitæ amplius afful-

affulserit, sed hoc Deo ita providente factum, ne fiduciam ullam vel spem in propriis viribus vel amicorum præsidio vel ulla alia ope humana quæreret. Sensus autem non est, quod sententia mortis à Judice contra ipsum jam fuerit lata; sed quod, hostibus ubique imminentibus & ingruentibus, tam tristis fuerit & acerba rerum facies, ut omnis spes vitæ decollaverit: Egregia sunt quæ ad hunc locum commentatur *Aretius Commentar. in N. T.* pag. 182. Tom. II. Narratur in hoc versu magnitudo afflictionis; Magnitudo tribus constat membris, Primum, gravatus fui supra vires, metaphora est in voce ἐβαρηθην, dicuntur enim gravari, quibus onus majus imponitur, ut si pueri viri adulti onus imponas; est ideo sensus, impar fuit afflictio viribus meis: secundo ad magnitudinem facit, quod Paulus dubitavit de vita, magis igitur de adventu suo ad Corinthios, modeste autem loquitur de vita desperatione, cum illam vocat dubitationem; sed haec & illa ex carnis imbecillitate nascebatur, quo admonemur, etiam sanctissimos in hac vita interdum dubitatione, diffidentia & aliis infirmitatibus laborare. Tertio, sententiam, inquit, mortis habebamus; gradatione evehit orationem. Primò, vires superavit; Secundò de vita dubitavit; Tertio mortem ipsam sibi proposuit, modo imminentem. Proponebat sibi animo vir sanctissimus, omnia pericula, quæ Ephesi in illo tumultu Demetrii subiecerat, quæ tanta erant, ingruentibus ab onini parte inimicis, ut nullam amplius elabendi spem conciperet, nec ubi salutem inveniret, perspicere posset. Opibus valebat cum asseclis Demetrius, qui haud dubie, ut è medio tolleret lucri & superstitionis eversorem, judices argento corrumpere studebat, dum alii superstitione moti omni-

bus viribus id agebant, ut Paulus bestiis objiceretur. Ita saepe viri sanctissimi tanta imbecillitate & fluctuatione premuntur, ut qui antea saepius omnia pericula & mortem spreverant, animo alia occasione despondeant, vel imbecillitatem agnoscant suam, & ad solum Dei praesidium recurrent.

§. XII.

Examinandus & illustrandus adhuc nobis remaneat locus 2. Tim. 4. 17. *Dominus mihi autem adstet, & corroboravit me, ut per me doctrina Christi confirmaretur, omnesque audirent gentes, & liberatus sum ex ore Leonis.* Antequam autem ad rem ipsam accedamus, momendum secundam Epistolam ad Timotheum omnium Epistolarum Pauli esse ultimam, quod etiam facile colligimus ex iis quae habentur 2. Tim. 4. 6. ubi Apostolus de instanti è vita excessu diserte loquitur, & haec haud dubie etiam est ratio, quare Usserius, Lud. Capellus, Pearsonius, Millius, aliquique eam omnibus reliquis postponant, ut id videre est in ordine librorum N. T. Commentar. Crit. ad libros Novi Fœderis à Rumpæo adornato. p. 122. Per Leonem Patres communiter ut & posterioris ætatis interpretes propemodum omnes Neronem, aut Helium Cæsareanum intelligunt, cui omnem rerum summam, dum Româ abeisset & in Græciam demigravit, ita tradiderat Cæsar, ut homines punendi, necandi, bonaque proscribendi potestatem ei imprudens committeret. Sed pace omnium illorum, qui ad hanc declinarunt sententiam, hoc loco nec Nero nec Helias Cæsareanus potest intelligi, cum Paulus liber non esset, sed in vinculis

culis detentus ut ipse fatetur 2. Tim. 1. 8. & proxime ut libamen effundendus; nec concipio quomodo doctiss. Job. Pearsonius Annal. Paulin. p. 24. putet Helium Cæsareanum hoc loco indigitari. Verum quidem, ut jam supra monitum, malis & sanguinem sitientibus hominibus saepius bestiarum, leonum præsertim, nomina fuisse imposita, quæ loquendi ratio omnibus linguis familiaris est; sed hoc tamen non impedit quo minus dicamus, quod etiam hoc loco æque ac 1. Cor. 15. 32. verba Apostoli possint ad literam intelligi; ego quidem, si sensus metaphoricus admittendus suis-
set, potius per Leonem Alexandrum, infensissimum Pauli inimicum subintelligendum esse censerem: sed neutrum placet, & si non omnia fallunt, non Leo metaphoricus, sed naturalis intelligendus est, cui haud dubie in pugna publice dilacerandus proponi debuerat. Quæ hoc loco Paulus recenset haud dubie Romæ gesta sunt, & pro loci & temporis illius circumstantia intelligenda, hinc ergo lubens in hujus loci explicatione Mosheimio assen-
tio, qui in Cogitationib. ad Novi Foederis locos Selectiores Lib. I. p. 209. hæc habet. Longius igitur progrediendum esse arbitror, hasque Pauli roces non figurate, quod volunt interpretes, sed proprie vereque accipi debere conjicio, ita ut Paulus significaverit, quod ex grandi periculo emerserit, atque simul periculi naturam significaverit. Rem omnem quemadmodum eam contingere potuisse suspicor, exponam. Paulus, quod Christiana dogmata per urbem propagaverat cor-
reptus & in carcerem dejectus erat; Quumque de sententia nollet decidere, statim à Judice inter eos referebatur qui proximo quod populo Romano exhibendum munere bestiis objiciendi essent. Dum tem-

pus expectatur spectaculi, amici, quos in aula Cæsar. Paulum habuisse constat, Phil. 4. 22. causam ejus agunt apud proceres, hominemque non statim condemnandum inculcant. Mos illis geritur & homo sanctissimus pro se verba facere jubetur, quo ille negotio divina virtute adjutus, tam belle, dextreque fungitur, ut judices nihil eum commisisse tam immani supplicio dignum pronuntient; eumque sic ex ore Leonis eripiant, nihilominus tamen in carcere detinebatur, dum Imperator ipse de hac re erudiatur, & quid fieri velit, denuntiet. Hæc à Viro Cælerrimo sua se simplicitate & verisimilitudine ita commendant, ut omnibus reliquis de hoc datis explicationibus merito anteferenda videantur.

§. XIII.

Si jam hæc quæ de Paulo Apostolo breviter dicta sunt, sedata mente pensitemus, nobis verum exemplar digni doctoris Evangelici & Apostoli Jesu Christi ob oculos poni cernimus: Perpetuis Vir sanctissimus expositus erat singulis diebus, imo singulis horis maximisque vitæ periculis, nihilominus tamen non relinquebat officium demandatum, non vitabat loca, quæ noverat periculis proxima, & nomen Christi perpetua alacritate ubique prædicabat, imò tantum est hoc pietatis, fervoris, alacritatis & perpetui laboris exemplar, ut plurimi qui servi Christi audiunt vix credere possint, Virum talem, qualis Paulus fuit, existere potuisse. Sit ergo hic gentium doctor perpetuum exemplar omnibus, qui ministri Dei, servi Jesu Christi ejusque gregis custo-

custodes sunt constituti, & quoties æcumnae vel adversitates illis modicæ obveniunt, Pauli exemplo, onus ferre & sapere discant, atque vestigia ejus patienti animo sequi & premere ne erubescant. Quam longè autem ab hoc fervoris, fidei & patientiae exemplari illi sunt remoti, qui ab omni periculo remoti gregem Domini somnolenti pascunt, qui magis id curant, ut tranquilli vivant, & rem familiarem egregie augeant, quam ut oves aberrantes reducant, moridas sanent, inertes instruant, tenellos foveant, & morientes refocillent. Obversetur ideo omnibus gregis Domini pastoribus Pauli Doctoris exemplum, in pietate, in laboris tolerantia, in spe & fide, ut testimonio bonæ conscientiæ alaci facie possint expectare adventum φειρεθέντος ἀρχιποιμένος Iesu Christi Domini nostri.

Videmus etiam, quanta sit vis veritatis in cordibus fidelium per Spiritum Sanctum confirmatis, hæc timorem & metum omnem pellit, & carnis prætextus ex mente proscribit, ut Dominum etiam in omnibus periculis & in morte ipsa alacriter & constanter ament & profiteantur, & hinc obsignati exclamant cum Paulo, quis nos separabit à dilectione Christi, num afflictio, num angustia? Eccl. Rom. 8. 35. Revolvant apud se consolationem Apostoli, cum ait, levis & illico præteriens est afflictio nostra, & operatur in nobis excellens pondus gloriæ. 2. Cor. 4. 17.

Stet ergo firmum unicuique nostrum propositum, Christum amare & sequi omni tempore & vitæ statu, subeamus prompto & patienti animo

mo tribulationes , quas divina manus nobis im-
ponet , sequamur Dominum per angustiam , ut
ad eum contendamus ad gloriam . Respiciamus
semper futuram coronam fidelibus propositam ,
sic erimus beati in vita & morte , & certi glo-
riæ hæredes in cœlo .

